

PREDILEC

NOVEMBER 1982 — ŠT. 22

GLASILO DELAVCEV PREDILNICE LITIJA

LETO XXIII

II. zasedanje Avnoja je vplivalo na razmah NOV v Sloveniji

PRED 39. LETI

Drugo zasedanje AVNOJA je bilo prelomnica v zgodovini jugoslovanskih narodov, vplivalo pa je tudi na takratne svetovne dogodke, predvsem na naše odnose s Sovjetsko zvezo oz. zahodnimi demokracijami. Namreč niti zahodne družbe niti SZ se niso mogle sprijazniti z velikimi revolucionarnimi dogodki pri nas.

Vrhovni plenum OF je dobil vabilo za zasedanje med ofenzivo in takoj 8. 11. 1943 o tem tudi raz-

pravljaj. Plenum je sklenil, da se zasedanja udeležijo vsi delegati izvoljeni v Kočevju, v začasno

skupno jugoslovansko vlado pa slovenska delegacija predlaga Edvarda Kardelja, Edvarda Kocbeka, Dušana Serneca in Josipa Rusa za enega od podpredsednikov predsedstva AVNOJ.

Slovenski odposlanci so del poti v Jajce prehodili skupaj s hrvaškimi člani delegacije.

Vsem so poznani zgodovinski sklepi, ki jih je na svojem zasedanju sprejel AVNOJ in pomenijo tudi novo fazo v razvoju NOV. Potrebno je povedati, da si naša kot druge delegacije, niso delale nikakršnih problemov z načinom nove družbene ureditve, kot tudi ne s tem ali naj se vrne monarhija ali ne.

Slovensko delegacijo je 1. 12. 1943 sprejel tudi tov. Tito, ki je ugotovil, da

smo Slovenci prvi dosegli enotnost in dali zgled drugim jugoslovanskim narodom.

Po vrnitvi naše delegacije z 2. zasedanja AVNOJ-a se je začela po vsej Sloveniji velika avnojska kampanija. V posebnem pismu je Edvard Kardelj v imenu CK KPJ naročil CK KPS, da je treba prenesti maksimalno politično aktivnost tudi tja, kjer je do sedaj ni bilo, torej na Štajersko in v Prekmurje in zares povezati Slovenijo pod enotnim vodstvom. Narediti je potrebno vojaške načrte...

Vse to je pripomoglo, da se je v NOV vključilo vse več zavednih Slovencev. Kmalu je postalo jasno, da okupator in domači izdajalci nimajo več kaj početi na naši zemlji.

**SODELAVCEM
IN UPOKOJENCEM
ČESTITAMO
OB DNEVU
REPUBLIKE
29. NOVEMBRU**

V TEJ ŠTEVILKI

Devalvacija je prizadela tudi našo delovno organizacijo — 2. stran.

Bolniški stalež v porastu — 3. stran.

Planski akti in nastajajoči problemi — 3. in 4. stran.

Na 6. in 7. strani vam predstavljamo različne možnosti organiziranja delovnega časa, ki so se že marsikje uveljavile. Vsaka možnost ima dobre in slabe plati. Velja pa razmisliti, če je katera varianta za nekatere naše službe primernejša od sedanje.

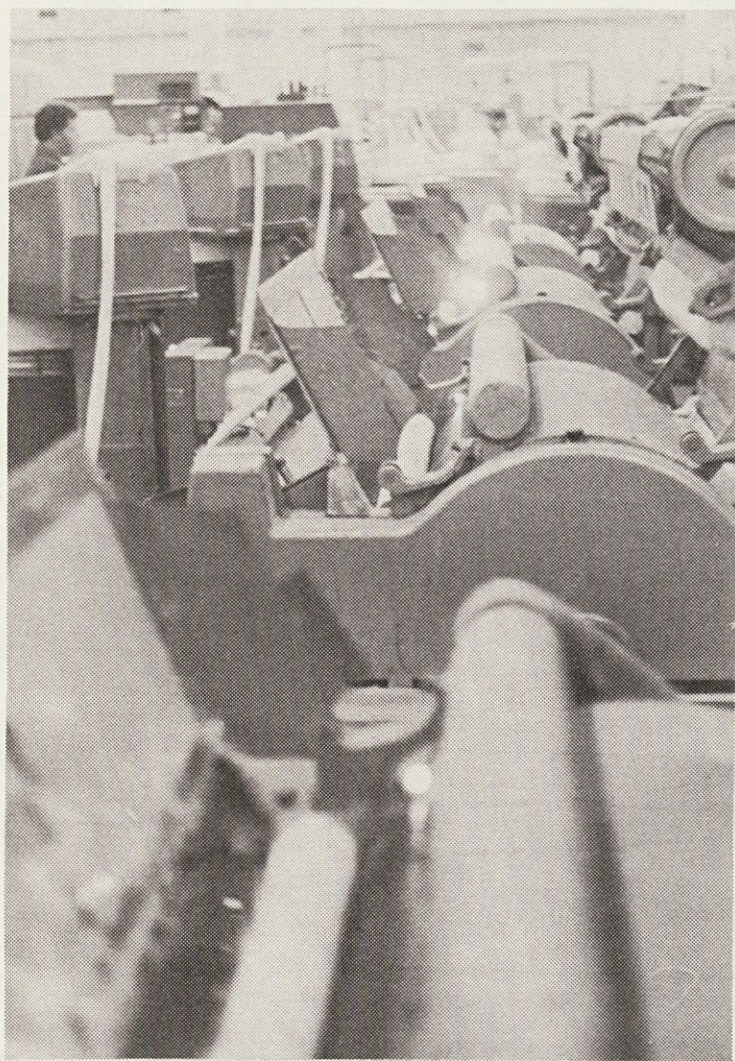
Komunisti podpirajo idejo o reorganizaciji vodenja proizvodnje in vzdrževanja

Pred koncem prve polovice meseca novembra smo se sestali komunisti naše tovarne na tematski konferenci osnovnih organizacij. Glavna točka dnevnega reda je bila reorganizacija proizvodnega sektorja in sektorja vzdrževanja, ki je prav v tem času, to je do 26. 11. 1982, v javni obravnavi. Predlog tega so na oktobrski seji že obravnavali delegati delavskega sveta.

Tako kot takrat, je Brane Peterca (strokovni svetovalec v proizvodnem sektorju) tudi tokrat izčrpno seznanil vse navzoče o zamisli te reorgani-

zacije, ki ni prav nova, vendar nas k uresničitvi priganja sedanja težka gospodarska situacija, saj vemo, da so tu še neizkoriščene notranje rezerve.

Večja skrb za preprečevanje škod na mikalnikih — Platt

Veliko garnitur na mikalnikih je bilo uničenih, ko je potegnilo pretrgano kopreno ali odpadke okoli snemalnega valja mikalnika. Fotocelice ob navitju bombažnih vlaken okoli snemalnega valja, le-tega ustavijo takoj, ko se pojavi na garnituri debelejša plast vlaken. Po montaži fotocelic bo potrebna skrbna uravnava in vzdrževanje, da bomo prihranili več deviznih sredstev.

Bistvo nove organizacije vodenja je v tem, da se proizvodnja deli na štiri tehnološko povezane oddelke v katere se vključijo večji del skupin vzdrževalnega sektorja.

Proizvodni sektor se tako deli na notranje oddelke: predilnica bombaža (od čistilnice do prstančnih strojev); predilnica sintetike (od mešalnice vlaken do prstančnih strojev); sukalnica in sukalnica efektnih sukancev ostaneta v glavnem nespremenjeni in po-možne dejavnosti. (Tako sedanja predilnica in predilnica ne bosta več med seboj ločena oddelka, ampak se loči oddelek bombaža in sintetike).

Pri tem je tov. Peterca, kot že na seji delavskega sveta, ponovno poudaril, da predlog reorganizacije nikakor ne bo možno uresničiti kar čez noč. To bo potekalo postopoma. Postaviti si moramo kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, saj bo moral miniti še določen čas, da bo na posameznih

delih in nalogah zaposleno optimalno število ljudi, in to s potrebnim znanjem.

V diskusiji, ki je sledila, so govorniki podprli predlog in se zavzemali, da je potrebno čimprej preiti od besed k dejanjem.

Prišlo je tudi do vprašanja o dodatnem gradivu tega načrta, kjer bi bilo točneje opredeljeno kako in kam bodo posamezniki prerazporejeni; skratka morali bi videti razvid del in nalog. Toda namen te konference je bil, da se seznanimo s situacijo kakršna je, da sprejememo oceno, ter se načelno opredelimo do tega načina reorganizacije.

»Zadnja devalvacija je prizadela našo delovno organizacijo, in izgubljenih ca. 20 milijard din letno lahko delno nadomestimo z notranjimi rezervami, ki jih predstavlja tudi reorganizacija«, je bilo še rečeno na diskusiji in pa, da je potrebno postaviti roke izvajanja.

Po končani obravnavi so komunisti zavzeli enotno stališče — da sprejememo predložen prikaz sedanjega stanja v delovni organizaciji, in da se bomo zavzemali za izvedbo reorganizacije.

Matic Malenšek

Vpliv devalvacije ter ostalih ukrepov na poslovanje Predilnice

Nedavna 20 % devalvacija domače valute v primerjavi s tujimi plačilnimi sredstvi je po mnenju mnogih družbeno političnih delavcev pozitivna, ker naj bi pripomogla k izboljšanju jugoslovanske plačilne bilance.

Za nas, delavce Predilnice Litija, pa je učinek zadnje devalvacije negativen.

Predilnica Litija je predelovalec osnove tekstilne surovine — tekstilnih vlaken. To surovino pa dobimo skoraj izključno iz uvoza. Od 4 500 ton bombaža ga približno polovico uvozimo iz Sovjetske zveze, drugo polovico pa s konvertibilnega plačilnega področja. Vemo, da je ob zadnji devalvaciji

le-ta prizadela tako klirinsko kot konvertibilno področje. Le 20 % surovin — sintetičnih vlaken dobimo od domačih proizvajalcev, ki pa tudi vsi brez izjeme, zahtevajo devizno participacijo.

Pomen predilnice je v tem, da za domačo predelovalno tekstilno industrijo pripravlja polproizvod

— prejo. Tako tega pol-proizvoda, ki že vsebuje tudi vloženo delo in je zato dražji ni treba uvažati. Predilnica Litija bi imela možnosti svojo prejo izvoziti še v večji meri kot to dela doslej, saj z izvozom ustvarimo le 13 % celotnega prihodka, vendar je tu omejena, ker mora izpolnjevati sprejete obveznosti do domačih kupcev.

Nedavna devalvacija dinarja ob istočasni zamrznitvi cen naših izdelkov vodi Predilnico v znatno zmanjšanje dohodka in v kolikor se ne bo na področju cen kaj spremenilo (povečanje cen) lahko pripelje Predilnico v izgubo. Zadnje kalkulacije namreč kažejo, da je v nekaterih primerih že surovina za izdelavo 1 kg bombažne ali sintetične preje dražja, kot je potrjena cena za to prejo. Ob upoštevanju vloženega dela pa je negativna že cela vrsta prej.

S takimi težavami, kot je podražitev vseh vlaken

potrebnih za celoletno proizvodnjo za ca. 20 milijard S din, na drugi strani pa je zamrznitev cen na domačem trgu, ter nezadržanost, da se predilnice močneje orientirajo v izvoz stojimo pred zelo težko nalogo. Predvsem bo nujno potrebna akcija, da se cene naših izdelkov za prodajo na domačem trgu, povečajo.

Med zadnjimi ukrepi je tudi možnost uvoza zaradi izvoza. V primerih, kjer je v izvoznem izdelku manj kot 50 % uvozne substance je možno uvoziti potrebni material za realizacijo tega izvoza. Ta možnost obstaja tudi za nekatere naše izdelke, predvsem pa bo to možnost lahko izkoristiti preko kupcev v skupnem izvozu. To možnost bomo lahko izkoristili pri novih pogodbah. V teh primerih je izvoznik oproščen tudi nekaterih deviznih dajatev.

dipl. ing. M. Mlakar

Bolniški stalež v porastu

Analiza odsotnosti z dela zaradi bolezni je pokazala, da se je število bolniških dni v devetih mesecih letošnjega leta povečalo za 21 %, nasproti istemu obdobju preteklega leta.

V devetih mesecih je bilo tako izgubljenih zaradi bolezni 12 666 delovnih dni (5,3 %) in če k temu prištejemo še število izostankov zaradi nesreč na delu in izven dela, so delavci izgubili 16 169 delovnih dni (6,7 %, oz. leta 1981 5,1 %). Znan nam je že tudi podatek, da se odsotnost z dela povečuje predvsem v breme delovne organizacije, in sicer se je število izgubljenih dni do 30 dni povečalo kar za 57 %.

Iz analize odsotnosti z dela po posameznih obolenjih je razvidno, da so v omenjenem obdobju v porastu bolezni živčnega sistema in čutil, pa tudi infekcijske bolezni ter bolezni prebavil.

Za nekaj odstotkov pa so v upadanju odsotnosti z dela zaradi nege in spremstva družinskega člana ter porodniškega dopusta. Seveda moramo ob teh vzrokih odsotnosti računati tudi na določene premike. Večjemu številu porodnic skoraj obvezno sledi tudi večja odsotnost

zaradi nege in spremstva družinskega člana.

Ob odkrivanju vzrokov odsotnosti z dela vsekakor ne smemo prezreti delovnega časa, medsebojnih odnosov, oddaljenosti od delovnega mesta, stanovanjskih razmer, neurejenih družinskih razmer — alkoholizem in podobno. To je le nekaj dejstev, ki vplivajo na odsotnost z dela.

Samo zaradi bolezni izostane z dela 13,2 % delavk oz. delavcev, zaradi nesreč na delu 0,7 % in zaradi nesreč izven dela

1,9 %, torej skupno 15,8 %. Vsi ti izostanki z dela predstavljajo zato resno breme za delovni kolektiv.

Svoj delež v staležu imajo tudi nesreče na delu in izven dela. V devetih mesecih letošnjega leta je bilo zamujenih 1 014 dni (0,4 %) zaradi nesreč na delu ter 2 489 delovnih

dni (1,0 %) zaradi nesreč izven dela. Torej tudi več kot v istem obdobju preteklega leta, vendar je potrebno ob tem poudariti, da se število poškodovanih delavcev ni bistveno povečalo, temveč se je povečalo število zamujenih delovnih dni za posamezno poškodbo.

J. Konrad

O planskih aktih in nastajajočih problemih

Plan poslovanja za prihodnje leto — 1983, kakor tudi popravke srednjeročnih dokumentov, bomo letos gotovo sprejemali v največji negotovosti.

Imamo ukrepe ZIS, ki jih bomo morali dosledno izvajati, ker druge alternativne poti za našo rešitev, ni. Vse dotlej dokler ne bomo »splavali«, se bomo spraševali: »Ali bomo uspeli?«. Težki so ukrepi na kreditno denarnem in izvozno-uvoznem področju, ki so nas, kot izrazite uvoznike surovine, še posebno z devalvacijo dinarja, najkrepkeje prizadeli. Kako uspešni bomo v svoji reprodukcijski verigi in ob ukrepih, ki še sledijo, ter kakšno mesto moremo pričakovati v temeljnih prednostnih stabilizacijskih prizadevanjih, to je povečanemu izvozu, proizvodnji energije in hrane, še ne moremo pravilno oceniti. Ne vemo še, namreč, kako in v koliki višini nam bodo določene naše reprodukcijske in druge devizne potrebe na osnovi ukrepov in meril, ki se navadno sprejemajo vzporedno z resolucijskimi izhodišči za potrebe njihovega uspešnega izvajanja. Vedeti moramo, da nas tepe, tako kot vse države sveta, velika ekonomska kriza, poleg tega pa še naša zunanja prezahtevnost. Ali v takšni situaciji lahko pričakujemo kaj obetavnega? Gotovo da ne, zato se moramo na najslabše odgovorno in delovno pripraviti.

Iz teh vzrokov močno kasni tudi vsi planski

akti, porušena pa je tudi sočasnost in usklajenost planiranja. Le-ta je potrebna, da ne bi vsak izhajal iz lastnih želja brez realnih osnov. Uskladiti jih moramo z materialnimi in dohodkovnimi možnostmi. To usklajevanje pa je potrebno doseči v samoupravnih sporazumih o temeljnih planov pri vseh nosilcih planiranja, to pomeni, da moramo biti usklajeni tudi z dogovori o temeljnih družbenih planov občine, republike in zveze. Praviloma pa bi morali izhajati iz pripravljenih sprememb in dopolnitev planskih aktov temeljnih nosilcev planiranja, kot so TOZD in DO, in dalje občin, večina pa čakamo in delamo po obratni poti. V izjemnih primerih, kot z ukrepi ZIS letos pri nas, pa je ta pot razumljivejša. Zato smo vsi čakali, kot zadnje, zvezno resolucijo o politiki uresničevanja družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1981—1985 in dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v letu 1983. Tako bo svoj predlog resolucije morala prilagoditi zvezni tudi SR Slovenija, ki je z osnutkom resolucije pohitela pred zvezno, občinske planske dokumente pa bomo morali ponovno prilagoditi tako

(Nadaljevanje na 4. strani)

O planskih aktih in nastajajočih problemih

(Nadaljevanje s 3. strani)

popravljenim republiškimi planskimi aktom. V naši DO bomo načrtovali vse dotlej dokler nam ne bodo znana določnejša materialna izhodišča, kot da bomo delali v normalnih delovnih pogojih, pripravljeni pa bomo za delo v zoženih pogojih poslovanja. Plan tako gotovo ne bo odražal neko realnost, pravijo pa, da je pomemben mobilizacijski moment.

Ali bodo prisilni ukrepi ZIS odrešilni? V dani situaciji so bili edino možni, odrešilni pa bodo, če so bili pravilno postavljeni. Njihovo pravilno ali nepravilno naravnost pa bo odrazila vsakdanjost. Odgovornost je težka in velika. Če bomo zato pot do naših ciljev zgrešili, bo nastala nepopravljiva škoda.

Nagli ukrepi pomenijo normalno tudi veliko ali celo popolno spremembo poslovanja OZD in tokov širšega družbeno-ekonomskega življenja, ker v njih nismo mogli načrtno vključiti samoupravnih poti odločanja delavstva in občana. Pomeni pa, da se moramo v nadaljevanju, po sprejetih ukrepih, samoupravno dogovarjati in sporazumevati, kako bi v danih pogojih iz najslabšega vsi potegnili najboljše. Če bi se v enotnem jugoslovanskem tržišču znali resnično in pošteno enotno organizirati v reprodukcijskih verigah, horizontalnih in vertikalnih povezanosti, sprejemati temu prilagojene obveznosti oz. zakone (in tudi sankcije), bi uspeh moral biti optimalen, sicer pa ne. Menim, da bi samoupravo morali razumeti v tako samoupravno dogovorjeni povezanosti, ne pa le v »veliki« pridobljeni samoupravni pravici (ki le-to ni!), zapirati se v regionalne, pokrajinske in republiške meje, zganjati avtarkijo (samozadostnost) in anarhijo, ter povzročati samim sebi škodo.

Ostanimo, Jugoslovani trdni in odločni, kot smo bili v NOV odločni zmagati, da enotni z maksimalnimi napori znanja in prizadevanj premagamo težave, ki smo si jih končno pomagali tudi sami nakopati, čeprav posamezniki in skupine toliko bolj. Ali nismo z vso vne- mo iskali in sprejemali vse mogoče kredite, da bi si postavili n.p.r. lastne domove, se opremili z vso gospodinjstvo tehnologijo, kupili dražji avto, se po asfaltu vozili na delo, imeli lepe šole, vrtnice, kulturne domove itd., skratka boljši osebni in družbeni standard. Čeprav smo morali dolgove vrniti oz. jih še vračamo, se je za dobrino, ki smo jih hoteli imeti, moral zadolžiti naš ponudnik, sicer pa smo jih šli sami iskat preko meje. Prave meje nismo sami nikoli poznali, žal pa je niso poznali tudi oni, ki bi nas po svoji strokovnosti in družbenem položaju morali usmerjati.

Posredno imamo v velikih dolgovih naše države, več ali manj, vsi svoj delež, delež predvsem tudi v tem, ker smo kot samoupravljalci, z vsemi deklarativnimi pravicami in dolžnostmi, v osebni zagnanosti in samozadovoljstvu pozabili na tiste družbene subjekte oz. skupine, ki so nam, z vplivom svojih položajev, s prezadolževanjem v tujini in nenačrtnimi vlaganji ter razkošjem v tujini in nenačrtnimi vlaganji ter razkošjem preko potreb in zmognosti našega gospodarstva kopičili čisto izgubo in nas potapljali. Bili smo premajhni, nevedni in neenotni, da bi jih pravočasno potopili mi. Svoje appetite, želje in zahteve nismo znali brzdati, kot jih bomo morali znati v prihajajočih, slabših časih, če si ne bomo hoteli nakopati še večjega zla. O tem je vredno temeljito razmišljati!

V K.

Tudi izrabljene papirnatke prodamo odpadku. Tako gre do cevke v ponovno predelavo za papir.

AVTOBUSNI VOZNI RED

Litija — Primskovo — Litija

št.	Odhodi	Prihodi in odhodi	Prihodi
	Litija	Primskovo	Litija
1.	4.20	5.05	5.41 x
2.	6.05 x	6.51	7.26
3.	12.20	13.05	13.41 x
4.	14.20 x	14.56	15.40 1
5.	20.20	21.05	21.41 x
6.	22.15 x	22.51	23.35 1

x — vozijo od (do) Predilnice Litija

1 — vozita v smeri: Litija, Kostreznica, Primskovo, Bogenšperk, Litija, ostali v obratni smeri

Pod številko 2 in 3 vozita v času šolskega pouka, ostali pa od ponedeljka do petka in sobote, ko delajo delavci Predilnice Litija in tovarne usnja Šmartno.

POSTAJALIŠČA: Litija (Pošta), Predilnica, Litija (Borišek), Zagorica, Šmartno, Krznar, Bogenšperk, Leskovec, Pri Špančku, Sobrač, St. Gora, Mišji dol, PRIMSKOVO, Mišji dol, St. Gora, Ješče, Razbure, Lupinica, V. Kostreznica, M. Kostreznica, Bajernik, Šmartno, Zagorica, Litija (Borišek), Predilnica, Litija (Pošta).

Litija — Reka Gozd — Litija

Odhod	Prihod	Odhod	Prihod
Reka gozd	Litija	Litija	Reka gozd
5.15	5.42	6.15	6.42
6.43	7.26 x	12.35	13.17 x
13.18	13.45	14.25	14.52
21.15	21.42	22.15	22.42

x — ne vozi (od) do Predilnice Litija in le v času šolskega pouka, vozi tudi do Vintarjevca, izpusti pa Zagorico.

Ostali avtobusi vozijo od ponedeljka do petka in sobote, ko delajo delavci Predilnice Litija.

POSTAJALIŠČA: Reka Gozd (Štrus), Štanga, Poljane, Zavrstnik, Šmartno, (Vintarjevec, Šmartno — glej opomba -x), Zagorica, Litija (Borišek), Predilnica, Litija (Pošta).

Ob mesecu boja proti alkoholizmu

Za nami je čas trgatve in zorenja vin, s katerim ljudje že od nekdaj slavijo praznike, svatbe, sklepajo pogodbe; pijemo ga tudi kot zdravilo, za boljši apetit... Te navade so se ohranjale iz roda v rod. Poleg dopustne mere neškodljivega uživanja alkohola pa je nastala tudi zloraba uživanja alkohola — alkoholizem.

Da bi zvedeli kako pereče je to vprašanje v naši delovni organizaciji, smo se pogovarjali z JOLANDO KONRAD — socialno delavko, ADOLFOM PAJTILER-JEM — predsednikom disciplinske komisije, FRANCEM LESJAKOM — iz službe varstva pri delu in ANTONOM POŽEKOM — predsednikom konference sindikata. Povedali so:

Jolanda Konrad — socialna delavka

»Definicija svetovne zdravstvene organizacije je, da je kronični alkoholik človek, ki prekomerno pije, ki je postal že psihično in fizično odvisen od alkohola. Dr. sc., dr. med. Janez Rugelj pa navaja, da je alkoholizem vsakršno uživanje alkohola, ki ustvarja probleme (Alkoholizem in združeno delo).

Iz navedenega lahko sklepamo, da je alkoholizem kot množični družbeni pojav prisoten tudi v naši delovni organizaciji. Govorili smo že, da je večina alkoholizma prikrita.

Ena od značilnosti alkoholizma namreč je, da se razvija počasi in je zato lahko dolgo časa neopazen, saj v začetku alkoholik prikriva svojo odvisnost od alkohola. Ob večji pozornosti pa lahko kljub vsemu opazimo določene prekrške, ki jih delavec naredi prav zaradi svoje odvisnosti od alkohola.

Da ima delovna skupina v svojem okolju alkoholika opazi to največkrat šele takrat, ko se začnejo problemi v sami delovni organizaciji (zamujevanje na delo, neupravičeni izostanki z dela, neupoštevanje varnostnih predpisov pri delu in podobno). Seveda ima alkoholik takrat že tudi probleme v družini, izgublja prijatelje, njegovo zdravstveno stanje se slabša. Pomoč pa mu je potrebna zato že veliko prej, predno izgubi vse kar mu je bilo poprej pomembneje od alkohola.

Osrednja vloga preprečevanja alkoholizma je zato informiranje, vzgoja in izobraževanje s področja alkoholizma. Prav vsi pa se moramo zavedati, da delavcu, ki je že odvisen od alkohola, ne pomagamo, če zakrivamo oči pred njegovim problemom. Potrebna mu je čim hitrejša pomoč, kjer ima pomembno vlogo tudi njegova delovna skupina.«

Adolf Pajtler — predsednik disciplinske komisije

»Kot je znano, predstavlja alkoholizem veliko oviro pri delu in samem poslovanju naše delovne organizacije. Disciplinska komisija obravnava vsakega delavca, ki je prijavljen v postopek zaradi alkoholizma in temu primerno tudi strožje ukrepe. In teh kršitev ni tako malo. Če bi mojstri oz. vodje v katerem koli sektorju dosledno izvajali določila Pravilnika o delovnih razmerjih, bi se na vsaki javni obravnavi srečevali z večjim številom takih kršitev. Predpostavljani so dolžni vinjenega delavca odstraniti z dela. Na žalost pa se je teh določil držal le en mojster iz predpredilnice. Vinjen delavec ne more opravljati svojega dela tako kot je treba, pa tudi velika možnost je za poškodbo na delu.

Splošno znano je, da tudi nekateri predpostavljani sami popivajo med delom s sodelavci in podre-

jene celo pošiljajo iz delovne organizacije po pijačo. Dovolj je tudi takšnih delavcev, ki imajo »tajne« izhode in odhajajo na »požirek« v bližnje bifeje. Žalostno je, da vsi ti delavci nimajo dovolj zavesti, da bi vsaj 8 ur, kolikor so na delu, zdržali brez alkohola. Ne zavedajo se, da s tem škodijo predvsem sami sebi, z izpadom dela, s tem pa tudi na škodo proizvodnje in dohodka; tako škodijo tudi sodelavcem. Vsi se moramo boriti proti temu in z doslednim izvajanjem Pravilnika o delovnih razmerjih in Pravilnika o varstvu pri delu, najstrožje nastopiti proti takšnim kršitvam. Le tako bomo dosegli izboljšanje na tem področju.«

Franc Lesjak ing. varstva pri delu

»Kadar govorimo o alkoholizmu in škodljivih posledicah vinjenosti, govorimo vedno o drugih osebah. Premalo se pa zavedamo, da smo skupaj vsi prizadeti. Malokateri dan se lahko pohvalimo, da nismo popili vsaj kozarček vina ali druge alkoholne pijače. Ob obiskih ali slavnostih obvezno postavimo na mizo alkoholne pijače in za konec kavo.

Pri pitju alkoholnih pijač **podzavestno čutimo, da alkohol prizadene živčevje in deluje na organizem kot mamilo.** Omamni učinek alkohola deluje tudi pri prav majhni dozi. Človek pri začetni pijanosti ni videti pijan, ne opoteka se, ne zatika se mu jezik, niti ni v obraz zaripel. Brez dvoma pa giba, ki zahtevajo večjo natančnost na delovnem mestu, niso več pravilni. Vidna reakcija vznika avtomobila, ki ima v krvi samo 1 g 1/100 alkohola (1 gram alkohola na 1 liter krvi) se zmanjša za 30 do 38 %, kar vpliva na zmanjšano sposobnost za psihomoto-

rično zbranost in ustavi voznik avto 3 metre dlje, kakor bi se, če bi ostal trezen in lahko povozi pešča do smrti.

Če nekdo zaužije več kot pol litra vina z jakostjo 10 ‰ prej kakor v dveh urah, je več kot možno, da pride v to nevarnostno območje.

Delavec, ki pride na delo, mora **biti trezen in spočit**, da lahko opravlja svoje delo. Zato je pitje alkohola pred prihodom na delo neprimerno. Tudi delavci, ki so bili udeleženi v popivanju pozno v noč in imajo pred prihodom na delo »mačka« niso spočiti in sposobni za delo. **Med delom je prinašanje alkoholnih pijač v delovno organizacijo in samo uživanje alkoholnih pijač prepovedano.**

Z denarno kaznijo 500 dinarjev kaznujemo po 56. členu zakona o varstvu pri delu takoj, na mestu, odgovorno osebo (mojstra, vodjo del itd.) če dopusti, da delavec dela pod vplivom alkohola. Denarno kazen izterja inšpektor dela.

Mojstri in drugi vodje del dobro vedo, kateri delavci so prizadeti in ogroženi zaradi pitja alkoholnih pijač. Vsako popuščanje odgovornih oseb do opitih delavcev, je v škodo tem delavcem, ker v njih hromi volja za abstinenco.

Težje je ugotoviti, kdaj delavec zaradi vinjenosti ne more več opravljati dela in se ga mora odstraniti z dela. Mnjenja sem, da je primerno soglasje 3 odgovornih oseb na delu, izmeni, da je delavec vinjen. V skrajnem primeru je možen odvzem krvi v zdravstveni ustanovi.

V preteklem obdobju v delovni organizaciji ni bilo urejene prehrane in so mnogi pili na delu, da so lažje delali. **Sedaj, ko imamo urejeno prehrano in pri roki brezalkoholne pijače, ni opravičil za vinjenost.** S treznostjo bo več veselja in uspeha na delu in tudi v družini.«

(Nadaljevanje na 6. strani)

Ob mesecu boja proti alkoholizmu

(Nadaljevanje s 5. strani)

**Anton Požek —
predsednik
konference
sindikata**

Nekoliko več pozornosti naménimo vsako leto v mesecu novembru — mesecu boja proti alkoholizmu — temu izredno perečemu družbenemu problemu. Alkoholizem moramo obravnavati kot množičen družbeni pojav. Boj proti alkoholizmu je zato trajna in zahtevna naloga

vseh družbenih dejavnikov, osrednja naloga pa naj bo preprečevanje.

Med nami je mnogo potencialnih kandidatov za alkoholike. Nekoga premami družba, drugi ima težave na delovnem mestu, s sodelavci, težave v družini, bolezen, in kozareček alkohola je kakor rešilna brv. Skrbi postanejo manjše, po mnogih kozarčkih pa sploh izginejo. Taki ljudje so v družbi najprej zelo priljubljeni, so pa že zasvojeni z alkoholom, ker jim le pijača pričara dobro voljo. Teža-

ve so iz dneva v dan večje. Po prekrokani noči je težko biti zbran na delovnem mestu, glava je težka, delo mu ne gre od rok. Vzame dopust, da bi si odpočil, pa pije naprej. Ko zmanjka dopusta, pridejo na vrsto neopravičeni izostanki. Zaradi vinjenosti se zgodi tudi mnogo nezgod, delovnih in prometnih. Takemu človeku moramo pravočasno pomagati. Pomagati mu moramo vsi, kajti to je naša dolžnost. Socialne službe so dostikrat neučinkovite prav zato, ker prepozno zvedo za posamezne primere. Ko so stiske teh lju-

di že tolikšne, da ne morejo več opravljati svojega dela, ko se jim razdrejo družine, takrat se vsi obrnemo od njih, namesto, da bi jim pomagali. Alkoholiki so bolniki in zdravljenje je dolgotrajno.

V delovni organizaciji pomeni boj proti alkoholizmu tudi boj za večje delovne uspehe, za večjo produktivnost, pravičen odnos do dela in boljšo delovno disciplino. To nam bo uspelo le s sodelovanjem vseh delovnih ljudi v ustreznem družbenem vzdušju.

Dobre in slabe plati različnih delovnih časov

SPREMENLJIV DELOVNI ČAS — ZAKAJ NE?

Delavski svet je na zadnji seji skoraj enoglasno sprejel predlog o spremembi delovnega časa proizvodnega sektorja. S tem je bila potrjena solidarnost do tistih delavcev, ki so bolj oddaljeni od delovne organizacije. Delovni čas smo tako uskladili z drugimi delovnimi organizacijami v občini, kar nam omogoča smotrnejše organiziranje prevoza na delo.

Priporočilo republiškega izvršnega sveta o premiku začetka delovnega časa pa predvideva, da morajo tudi delovne skupine in službe v OZD, ki delajo v eni izmeni, razmišljati o premiku delovnega časa tako, da bo le-ta prilagojen potrebam boljšega izkoriščanja delovnega časa in varčevanja z energijo; poudarja pa tudi, da je potrebno prej preučiti vse probleme, ki bi nastali v zvezi s prevozi na delo in z dela, kar še posebej velja za našo občino, da ne bi privarčevano izničili na drugem področju. Tu velja dobro razmisliti!

Iz tega sledi, da moramo tudi v naši delovni organizaciji počasi začeti razmišljati o drugačnem delovnem času predvsem tistih, ki delajo v eni izmeni. Ne smemo dopustiti, da nas sprememba doleti nepripravljene še posebej, ker imamo na izbiro več različnih možnosti; potrebno pa je najti tisto, ki bo v danih pogojih zagotovila čim boljšo izrabo delovnega časa, boljšo kvaliteto dela in s tem pripomogla k večji produktivnosti.

Ena od možnosti je še naprej **togi delovni čas**

npr. od 6—14 ure, od 7—15 ure in od 8—16 ure. Značilnost tega delovnega časa je, da delavcu konstantno določa ritem dela (npr. 8 ur za delo, 8 ur za osebne potrebe in 8 ur za počitek), pri tem pa ni upoštevan človekov bioritem, kar pa ni v skladu s pogoji za večjo produktivnost; omogoča najenostavnejšo kontrolo nad delavci, njihovo prisotnostjo na delu, prav tako pa se delavec težje izmakne delu — mora biti prisoten v določenem času; ne omogoča pa prisotnosti, takrat, ko bi s svo-

jim delom lahko dosegli največji efekt.

Predvsem na zahodu (ZDA), se poslužujejo **deljenega, togega delovnega časa**, (npr. od 8—12 ure in 15—19 ure), ker omogoča najboljšo izkoriščenost človekovih delovnih sposobnosti. Delavec je popolnoma podrejen delu. Čas dela je lahko konstanten ali pa se prilagaja potrebam, npr. v sezoni.

Deljen — togi delovni čas že omogoča dobro izkoriščenost predvsem delavčevih sposobnosti.

Spremenljiv delovni čas

Kar najboljšo izkoriščenost vseh faktorjev pa nam omogoča **spremenljiv ali variabilen delovni čas**, ki je v bistvu starejši od togega; človek se je moral prilagajati ritmu dneva in noči, prav tako pa je svoje delo prilagajal potrebam in družbenim potrebam. Prav zaradi dokazanih prednosti imajo nekatere slovenske DO že lep čas uvedenega; to jim omogoča predvsem proces dela in enostavna meritev delovnega učinka. V zahodnih državah pa je spremenljiv in deljen delovni čas že nekaj vsakdanjega, saj omogoča polno izkoriščenost delovnega časa in delavčevih sposobnosti, togi delovni čas

je za njih zastarel, ne omogoča možne polne produktivnosti, vendar pa so pri njih drugačne razmere, drugačna je borba za obstanek na delovnem mestu, pri nas pa se več poudarja human odnos in večji poudarek se daje socialni varnosti delavca. Prav zaradi drugačnega odnosa do dela pa je potrebno najti tudi drugačne »vzpodbujevalce« produktivnosti, kratko jim pravimo »večja delovna zavest«, vendar pa ta naša delovna ali samoupravna zavest še ni tako razvita, da bi omogočala zadostno motivacijo.

V spremenljivem delovnem času so možne različne oblike z več ali manj svobode izbora delovnega časa; kakšno obliko uporabimo je odvisno od narave del in nalog in njihove povezanosti z drugimi nalogami in deli. Oglejmo si glavne oblike spremenljivega delovnega časa:

Premični delovnik — omejen izbor

Dolžina trajanja delovnega časa je vsak dan enaka. Delavec se mora v dogovoru z delovno skupino odločiti za nek časovni termin, katerega mora potem uporabljati daljše časovno razdobje. Ohranja slabosti togega delovnega časa.

Premični delovnik — svoboden izbor

Delavec se svobodno odloča za čas prihoda na delo, seveda znotraj ožjih okvirov s tem, da ostane na delu poln dnevni delovni čas. Odpravi se strah pred zamujanjem, delavec pa mora vedeti, kdaj ga bodo sodelavci rabili. Tu je prisotna večja odgovornost, omogoča pa že veliko boljše prilagajanje delu in s tem boljši izrabi delovnega časa.

Dinamičen delovni čas — izravnavo ali prenos

Ne zahteva obveznega delovnega časa, ko morajo biti vsi delavci prisotni, postavljene so le meje dopustnega časa, v katerem delavec lahko dela in koliko ur dnevno lahko opravi. Prav tako lahko dovolimo ali ne, izkoriščanje časa s prostim dnevom.

Premakljiv delovni čas — z izravnavo v obračunskem obdobju

To je s stališča svobode najnižja oblika premakljivega časa. Izravnalno obdobje je enako obračunskemu npr. mesec in v tem času mora imeti delavec opravljeno določeno število ur. Glavna pomanjkljivost tega načina je, ker se lahko zaradi obilice dela ob koncu meseca nabere

več ur, kot je potrebno, zato se lahko zgodi, da delavci odhajajo domov, čeprav bi bila potreba po delu še vedno velika. Delavec ima še vedno nekaj ur obveznega delovnega časa, da opravi dela in naloge, vezana na druga dela in naloge.

Premakljiv delovni čas — z možnostjo prenosa

V obeh dosedanjih variantah lahko predpišemo, da ima delavec pravico v breme svojega časovnega fonda izostati z dela cel dan ali polovico delovnega dne, brez ali v dogovoru z nadrejenim. Še vedno ostane obvezen delovni čas s tem, da lahko določeno število ur prenesemo ali opravimo v drugem obračunskem obdobju.

Svoboden delovni čas

Nudi največjo možnost izbora in ne postavlja nobenih omejitev glede časa, čas lahko ostane kot merilo za nagrajevanje in še to v primeru, ko učinka ni mogoče meriti drugače kot s časom.

Ogledali smo si glavne oblike in lastnosti tako spremenljivega kot togega delovnega časa.

Spremenljiv delovni čas vsekakor prinaša do-

ločene prednosti, ki jih, kar je najvažnejše, ne moremo doseči s togim delovnim časom, vendar pa se mora uvedba spremenljivega delovnega časa odraziti v večji delovni disciplini, večji ustvarjalnosti, doseganju večjih poslovnih rezultatov in v boljših medsebojnih odnosih. Čim je eno od omenjenih načel načeto, je razmišljanje o uvedbi spremenljivega delovnega časa brez osnove. Prav tako je pomembno, da razvid del in nalog natančno določa dela in naloge, njihov cilj in smoter — kaj moramo doseči in kaj se od nas pričakuje.

Zavedati se moramo, da gibljiv delovni čas ne pomeni prihajati na delo kadar hočeš, ampak je namenjen zato, da si na delu takrat, ko si najbolj potreben, ko je efekt tvojega dela največji, če se izmikamo temu z izgovorom na pravice iz določil spremenljivega delovnega časa, potem nam gibljiv delovni čas ne koristi ampak obratno, celo škoduje. To je ena glavnih nevarnosti za spremenljiv delovni čas. Stopnja pa je odvisna od naše delovne odgovornosti, družbenega razumevanja dela in stopnje naše zrelosti in delovne zavesti, ki bi nam omogočala na podlagi svobodnejšega dela večji uspeh pri delu.

Stane Črne

Stikala za pogon krožnih čistilcev bo potrebno prestaviti

V predilnicah sintetike je več poškodb predic ob vključevanju in izključevanju krožnih čistilcev. Stikalo je za posamezne predice previsoko. Ob vstopu na elektromotor marsikateri predici spodrsne in se poškoduje.

Komisija za periodične preglede delovnih priprav in naprav je ob zadnjem pregledu predlagala službi varstva pri delu, da izda varnostni ukrep premestitve vklopnih in izklopnih stikal. Tako ne bo tudi težjih poškodb, ki še povečujejo bolniški stalež in težave ob pomanjkanju predic na izmenah.

Franc Lesjak, var. ing.

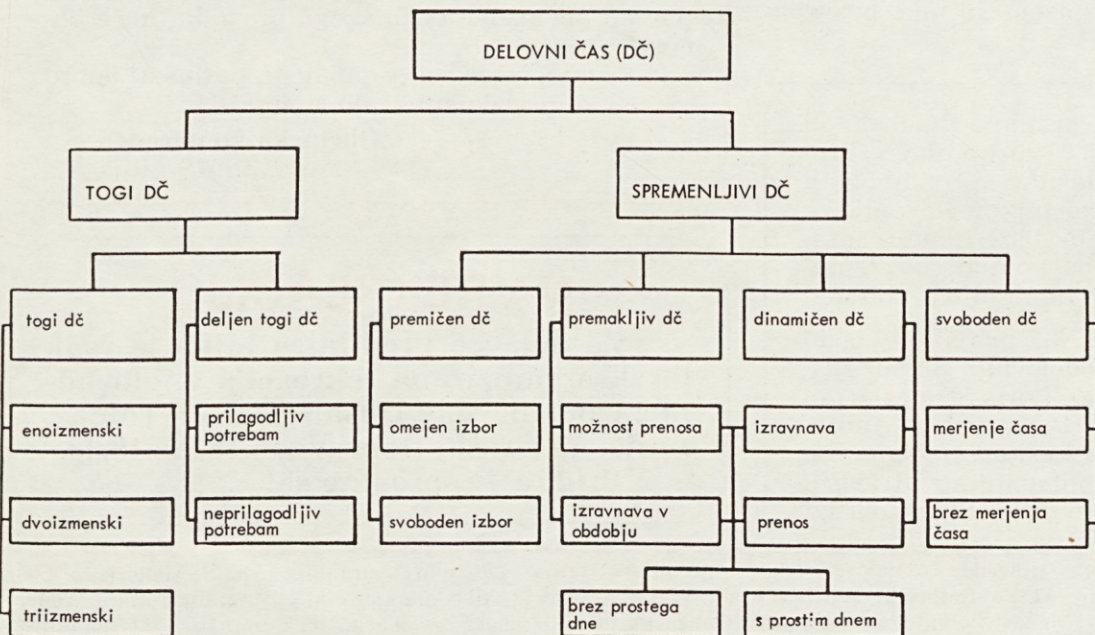

Dopisujte

ZAHVALA

Konferenci sindikata in delavskemu svetu se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki so mi jo dodelili ob nenadni smrti moža.

Jožefa Brinovec

250 številka našega glasila

Letošnja 22. številka Litijskega Predilca, ki je pred nami, je 250. številka predilniškega glasila. Predilniškega zato, ker se je v začetku glasilo imenovalo »Tovarniški obveščevalec.«

Luč sveta je zagledalo 15. septembra 1960, njegovi neposredni ustvarjalci takrat pa so bili: **Lea Rappl** (odgovorna urednica), **Brane Peterca** (tehnični urednik), **Albin Ankon**, **Iztok Zorn** in **Branko Bizjak** (člani uredniškega odbora). Tega leta so izšle 4 številke v ciklustrirani obliki.

Že naslednje leto pa je postal pravi, tiskani časopis. Tega leta je od 4. številke dalje prevzel nalogo odgovornega urednika **Branko Bizjak**, ki je to delo poleg svojega rednega dela, opravljal vse do konca leta 1979. Za tem je postal za dve leti predsednik uredniškega odbora in odgovorni urednik **Vinko Keržan**, od konca leta 1981 pa odgovorni urednik **Matic Malenšek**.

Vse do 1972 leta, ko se je naše glasilo preimenovalo v Litijski Predilec, in ko smo zaposlili referenta za informiranje, je naše glasilo izhajalo bolj ali manj neredno. (Npr. leta 1968 sta izšli le dve številki.) Za tem pa je izhajalo redno mesečno in od leta 1980 vsakih 14 dni.

Nedvomno se je naše glasilo iz leta v leto, od številke do številke, izpopolnjevalo. Ob njem so se razvijale še druge oblike obveščanja, tako posredno kot neposredno. Naše glasilo uspešno dopolnjuje dnevne informacije in obratno. Marsikaj, kar je za informacije predolgo, saj jih večina bere stoje ob oglasni deski, uspešneje pojasnjujemo v časopisu. Od kar izhaja štirinajstdnevno je tudi vsebina aktualnejša in pestrejša, saj pride v poštev dosti novic, ki bi ob mesečniku že zastarele.

Še vedno pa je premalo sodelovanja sodelavcev. Na žalost je še preozek krog tistih katerih imena bomo pod prispevki. Večkrat smo že spodbujali k sodelovanju, pa se stvari le počasi izboljšujejo. Morda pa kljub vsemu še marsikdo ne ve, da je glasilo delavcev Predilnice Litija za njih — ne le za branje ampak tudi za to, da sami kaj povedo (napišejo) in tako poskrbe, da bo zanimivejše.

PODELITEV PRIZNANJ NAJBOLJŠIM ŠPORTNIKOM SLOVENIJE LETA 1982 V LITJI

V soboto, 25. decembra 1982 bo v Litiji, v

dvorani na Stavbah, ob 19.30 prireditve: »Proglasitev najboljših športnikov Slovenije za leto 1982«, katere prenos bo tudi na 2. programu radia Ljubljana.

Na prireditvi bodo sodelovali: Bojan Križaj, Boris Strel, Darjan in Borut Petrič, Andreja Leskovšek, Anja Zavavlav, njihovi trenerji in še nekateri drugi

znani športniki iz Slovenije.

Prireditev — oddajo bo povezoval in vodil Franek Trefalt, za glasbo pa bo poskrbel ansambel »Šok« iz Ljubljane.

Vstopnice bodo na razpolago od 5. decembra dalje v pisarni TVD Partizan Litija (nad staro telovadnico, nasproti trgovine Centromerur), vsak torek od 18. do 19.30

Pridite na zanimivo prireditev!

Telovadno društvo Partizan

SEJEM BIL JE ŽIV

Na nedavnem sejmu rabljene smučarske opreme, ki ga je organiziralo telovadno društvo Partizan Litija, je bila udeležba več kot zadovoljiva. Našteli so 842 obiskovalcev, od katerih se jih je dosti včlanilo v Smučarsko zvezo slovenije, in ti imajo 10 %-ni popust pri nakupu nove smučarske opreme.

Dosti lastnikov je zamenjalo svojo dosedanja smučarsko opremo za ustrežnejšo; največ smuči in vezi, za tem smučarske čevlje, manj pa oblačila.

Javna radijska oddaja

V soboto, 11. decembra bo ob 17. uri v dvorani na Stavbah v Litiji JAVNA RADIJSKA ODĐAJA »SPOZNAVAJMO SVET IN DOMOVINO«.

V letošnji šesti oddaji se bosta pomerili ekipi OK ZSMS Žalec in Litija. Na oddaji, ki jo bo direktno prenašal tudi 1. radijski program, bodo sodelovali:

- napovedovalca: **Menči Klančar** in **Rado Časl;**
- ansambel: **»Predmestje«;**
- humorist: **Marjan Marinc;**
- vodja glasbenega dela: **Lado Leskovar.**

Ostali sodelujoči pa zaenkrat še niso znani. Med njimi bo znani pevec ali pevka slovenske zabavne glasbene scene, mlad in obetaven pevec ali pevka zabavne glasbe ter mlad nadarjen kantavtor ali skupina, literarna vprašanja pa bosta zastavljala znana gledališka igralca. Naj povemo, da to oddajo vsakič vidi ali posluša več kot 100.000 ljudi.

Vstopnice bodo v prodaji v Državni založbi v Litiji in na Občinski konferenci ZSMS Litija, Valvazorjev trg 11, od 1. decembra dalje.

Ta kulturno-zabavna prireditev bo imela tudi namen obeležitve občinskega praznika naše občine.

Pridite, če se želite zabavati, poslušati dobro glasbo ali preizkusiti svoje znanje!

Občinska konferenca ZSMS Litija

NA REKREACIJO

Za delavce Predilnice Litija je vsak torek organizirana rekreacija v telovadnici osnovne šole Dušan Kveder-Tomaž, Litija, na Graški Dobravi od 18. do 19.30.

Pridite — sprostite se!